

Miquel Curanta: «La cultura no s'ha de reinventar per sobreviure»

El director de l'ICEC avança alguna de les mesures del desconfinament per a la música en directe | Malgrat la reivindicació de part del sector, Curanta defensa totes les accions de suport a la indústria discogràfica

Miquel Curanta, director de l'ICEC | Xavier Mercadé

Miquel Curanta és el director de l'ICEC des del novembre del 2018. En un any on es preveia poder dotar de més recursos la institució per l'ampliació pressupostària i la unió del sector en la defensa del 2%, l'ICEC ha hagut d'entomar totes les problemàtiques i afectacions de la crisi de la COVID-19 sobre les empreses culturals. La crisi ha afectat el món de l'àudiovisual, el teatre, el llibre, les arts escèniques, la cultura digital? però molt especialment el sector de la música. En parlem amb Curanta.

Ningú no estava preparat per això, oi?

Ningú. I la gent ho està passant molt malament. Tothom, com és lògic, ve a buscar respostes que, la majoria de vegades, no tenim, perquè no tenim diners.

Des del primer moment heu estat molt actius, això ningú no us ho pot retreure.

No hem parat. Dins de les nostres possibilitats -i això vol dir el nostre pressupost-, intento que tot sigui al més eficient possible i posar els diners a treballar al més ràpidament que es pugui. Volem que els recursos que fem arribar serveixin per treballar; crec que no hi ha millor recuperació que aquesta, que la gent pugui continuar fent feina.

Has estat parlant amb empreses i associacions del sector musical. Sabries dir-me el diagnòstic?

El diagnòstic, sense voler frivolitzar, és que tornem a tenir el malalt a l'UCI. Aquest any, amb el pressupost aprovat, recuperàvem i milloràvem les dotacions, i pujàvem un 30% el pressupost per música de l'ICEC. En alguna ocasió vaig dir que havíem sortit de l'UCI i estàvem a planta? Però hem tornat a l'UCI, no només per una qüestió econòmica, sinó perquè quan tot això acabi caldrà veure quin panorama ens deixa, qui ha quedat dempeus, qui s'aguanta bé i qui ha caigut.

Tot apunta a un nou paradigma?

Hi ha una altra derivada que és això que diuen que "la cultura s'ha de reinventar si vol sobreviure". Jo em nego que la cultura sigui l'únic que s'hagi de reinventar, perquè de vegades sembla que ho sigui. Un dia vaig fer una piulada a Twitter que deia: "Sento en una llarguíssima secció d'esports d'un informatiu, que no sé què d'un fitxatge d'un futbolista que costaria 111M? i em pregunto quan trigaré, avui, que algú em digui que la cultura s'ha de reinventar si vol sobreviure." Em nego que la cultura s'hagi de reinventar per sobreviure: la cultura s'ha de reinventar com a evolució pròpia del mateix fet cultural, però si ens hem de reinventar per sobreviure, el problema el tenim com a societat. I això és el que em fa por. Saber quin valor acabarem donant a la cultura quan hagi passat tot això. Espero que no ens haguem acostumat a viure sense cultura. Això és el que em genera més por.

Sento en una llarguíssima secció d'esports d'un informatiu, que no sé què d'un fitxatge d'un futbolista que costaria 111M? i em pregunto quan trigaré, avui, a que algú em digui que la cultura s'ha de reinventar si vol sobreviure. Bones tardes

? Miquel Curanta (@mcuranta) May 13, 2020

Has vist alguna particularitat concreta en el sector de la música que encara en faci la situació més complicada?

El sector té certes particularitats: començant per la fragmentació sectorial i seguint per la precarietat amb què treballen moltes persones que no estan dins l'entorn de la creació musical, però que són imprescindibles perquè la música pugui esdevenir. I també té una fortalesa respecte a altres sectors: la digitalització ja fa anys que és un fet. Però la fragilitat del sector, per mi, rau en la hiperfragmentació -hi ha tants estils com creadors-, i també en el valor que dona la societat a la música. Tothom escolta molta música, però jo no tinc clar que al nostre país la música tingui el valor que li correspon. Això requereix una reflexió molt més profunda, perquè en circumstàncies com aquesta acaba sent una situació fràgil.

Has parlat del fet que és un sector molt fragmentat, i això ha posat a prova l'Acadèmia de la Música, un projecte relativament nou. Com valoren el seu paper en aquesta crisi?

El paper que està fent l'Acadèmia és molt important: aglutinar les reivindicacions del sector i abanderar-les, i posar-se al capdavant a l'hora de venir a les institucions a defensar-les. No sé dir què hauria passat si l'Acadèmia no existís. Realment ha sabut agafar aquest rol d'interlocutor, no únic però sí d'interlocutor que intenta tocar tots els pals. Amb l'Acadèmia he parlat des del món dels tècnics de so fins als festivals de música més grossos d'aquest país, de les discogràfiques, dels mànagers... hi he parlat de tots els papers de l'auca en relació amb la música. Jo sí que li reconec aquesta feina durant aquesta crisi i tant de bo que això serveixi per reforçar el projecte.

Treureu una convocatòria d'ajudes per intentar finançar part dels costos que tenen algunes empreses per la crisi de la COVID-19. És així?

Sí. La línia de l'ICEC, de la qual just fa quinze dies vam aprovar les bases, tindrà 8 milions d'euros i es convocarà probablement d'aquí a una setmana. Serà específica per empreses, allò que entenem com a indústries culturals. Això vindrà complementat per les dues convocatòries que fa l'OSIC, l'Oficina de Suport a la Iniciativa Cultural, que juntes sumen 5 milions. Una, per fer front a les despeses d'entitats, i l'altra per fer front a 'bolos' que hagin pogut perdre companyies.

Segurament està infradotada. Heu calculat quina demanda tindrà i quin en pot arribar a ser el prorrateig?

Aquesta línia, ho reconec, l'hem tret tard, perquè dibuixar-la ha estat molt complicat, precisament perquè anàvem completament a cegues. Quan treus una línia de subvenció fas una mica d'estudi, mires què hi ha, quina en pot ser la demanda, quantes companyies, empreses o projectes s'hi poden presentar, i es mira de dimensionar. L'univers de possibles beneficiaris d'aquesta línia va des de petits llibreters fins a productores d'audiovisuals com Mediapro o Grup Planeta, empreses molt grans i que no sé si es presentaran. Per tant, dimensionar aquesta línia era molt complicat. Hi hem posat diferents trams de despesa per tal que, quan comencem a fer prorratejos, els projectes més petits no es vegin afectats pels projectes més grans. Aquests trams de despeses els hem reformulat unes vint vegades, calculant fins on podríem presentar. Al final hem fet una fórmula molt simple, que és despesa de zero a 5.000 euros, i de 5.000 euros en amunt, fins a un màxim de 30.000 euros. No tenim ni idea de quina és la necessitat real que tindrem, però estem completament convençuts que aquesta dotació és insuficient. En la mesura que puguem hem d'intentar ampliar la dotació de la convocatòria. Quan tinguem la radiografia feta, i això serà a mitjan juny, sabrem una mica de quin mal hem de morir.

Vau arribar a uns acords amb l'ICF (Institut Català de Finances) per donar crèdit a empreses culturals amb unes condicions més o menys còmodes.

El dilema que tenim ara o a mig termini és decidir si ampliem els préstecs. Vam treure una línia dotada fins 10 milions d'euros, però el problema és que si ampliem això també hauríem d'ampliar la línia per finançar els interessos del primer any, i aquí tornem a estar de nou amb la necessitat de trobar els recursos necessaris per poder finançar això. Teníem una previsió feta de 350.000 euros per pagar els interessos de 10 milions del primer any, i en la mesura que ampliem haurem de veure si podem fer això o si hem d'acabar prorratejant-los.

Teniu previst obrir-ho a altres entitats?

No, no, d'entrada no... Podríem fer-ho, però de nou tornem a estar amb el mateix, el pressupost amb el qual sortim no permet fer front al pagament d'interessos de línies de finançament. Ho fem amb l'ICF perquè és la nostra, i perquè a més a més creiem que és una bona manera de posar diners ràpids al sector. Vam trigar només set dies a dissenyar aquesta línia i posar-la en marxa; després, hi ha els terminis de tramitació de tot això? el primer préstec es va formalitzar al cap d'un mes. Però fer front a tots els interessos derivats de totes les línies de préstec d'ICO, d'ICF, i d'altres... això ja és molt complicat. Realment ens farien falta molts recursos, que en la mesura que els tinguem volem injectar-los de manera més directa.

Treballem amb algunes accions coordinades amb el Ministerio? Recentment han sortit eines de finançament a través de la Societat de Garantia Recíproca CREA.

Nosaltres fem una mica la nostra perquè ens és molt més fàcil, i sobretot ràpid, fer canvis a nivell d'ICEC que intentar coordinar-nos amb el Ministeri. La setmana passada vam presentar les nostres línies de suport a l'audiovisual, per exemple, i amb l'ICAA -amb qui tenim una relació tècnica i institucional molt fluïda- hem anat parlant de canvis que aplicàvem a les línies. Però ells tringuen més, i coordinar-nos generalment vol dir haver-nos d'esperar, ni que sigui per una qüestió de dimensió. No és una crítica, és simplement la realitat. Lògicament hi ha interlocució amb l'INAEM i amb l'ICAA, però nosaltres anem tirant.

Miquel Curanta, director de l'ICEC Foto: Xavier Mercadé

Recentment s'ha fet pública una carta signada per les associacions discogràfiques, reivindicant mesures específiques pel sector discogràfic. És així?

El primer que vull dir és que entenc que el sector discogràfic reivindiqui una sèrie de mesures, com tots els altres sectors. Tots els altres sectors ens han fet arribar comunicats, cartes o balanços de quina és l'afectació que han tingut pel coronavirus i quina és la reclamació que tenen. El primer divendres de maig em vaig posar a comptar totes les demandes que teníem de recursos que ens enviaven les associacions i sumaven prop de 120 milions d'euros. Entenc que el sector discogràfic reclami la seva especificitat, com la resta de sectors. Però hem de dir que enguany hem augmentat un 25% la dotació de la línia de subvenció a les companyies discogràfiques per l'activitat del 2019. Òbviament, això no soluciona el problema que puguin tenir, però també es poden acollir a la línia COVID, i a la resta de línies que hem dissenyat de manera transversal per a tots els sectors. També els hem dit que, una vegada preses totes les mesures transversals, hi ha una sèrie d'iniciatives sectorials que podem començar a treballar i que podem implementar en la mesura que tinguem els recursos.

S'ha parlat molt sobre la compra de discos?

Respecte a la compra de discos, hi ha algun membre d'una de les associacions que ha estat molt vehement i que ha malinterpretat les meves paraules. En un moment determinat vaig dir que ens cal seure amb el sector discogràfic i redefinir què és per nosaltres en el segle XXI el sector discogràfic, quin és el rol que tenen. La feina que feien fa quinze anys no és la mateixa que fan actualment, segurament ara en fan més, i segurament té més a veure amb altres feines no vinculades explícitament a l'edició d'un disc? Algú ha interpretat que jo deia que volia retirar el suport a l'edició del disc físic. Això és mentida. No retirarem el suport a l'edició del disc físic. Ara bé, quan algú planteja que la Generalitat destini 1 milió d'euros a la compra de discos físics, he de dir dues coses. Primer, la Generalitat no pot comprar discos per donar-los, com ens han demanat per carta, a les conselleries, a protocol, als mitjans públics o a les universitats; això no es pot fer, és una pràctica abolida per llei des de fa anys. Podria fer-se a través del sistema d'adquisició de

biblioteques, que és el mateix que es fa amb els llibres. Però les biblioteques diuen: "Escolti, jo no tinc demanda de discos físics. No me'n demanen". I no puc justificar 1 milió d'euros en compra de discos si no tinc demanda. Aleshores, el que diem al sector discogràfic és que les biblioteques han de fer el que considerin, no és el meu terreny, i no m'hi fico.

Quines alternatives es plantegen aleshores per al sector discogràfic?

D'entrada, intentar fer una segona convocatòria aquest 2020 per l'activitat del 2020: diners que arribin al sector discogràfic per tal que puguin seguir treballant. En segon lloc, una demanda que també tenen, i amb la qual ja havíem començat a treballar i que es va quedar aturada pel coronavirus, és com a través de les xarxes socials o a través de Spotify, es poden generar llistes de música catalana, llistes de música en català, i com es poden dinamitzar. És a dir, posar Spotify al servei de la promoció musical d'aquest país. En tercer lloc, podem repescar aquella idea que havia existit a l'ICEC fins al 2006 de fer línies de suport específiques per la creació de videoclips? El videoclip és avui dia un vehicle de transmissió, de promoció i d'escolta de música fonamental. Podem replantejar-nos això en un moment en què l'audiovisual és cada vegada més potent i més exigent. En quart lloc, podríem reactivar la línia de suport a la creació de noves carreres discogràfiques a través dels mitjans de comunicació, que també ens ha quedat aturada. Hi ha tota una sèrie d'iniciatives que tenim damunt la taula i que podem treballar en la mesura que tinguem els recursos, i que són la resposta a què podem fer des de l'administració per ajudar al sector discogràfic. Tenim respostes pel sector, una altra cosa és que no és la resposta que es demana des d'una petita part d'aquest.

Com heu plantejat la problemàtica dels festivals de música?

Deixa'm posar una mica de context sobre els festivals de música. Amb els festivals teníem quatre línies que havíem de treballar per fer front a aquesta crisi. La primera, el factor liquiditat, i això ho fèiem mitjançant la resolució ràpida de les aportacions reintegrables a festivals de música, que la vam resoldre a finals d'abril, i que vam pagar de seguida? 2 milions i escaig d'euros. També desencallarem la línia de música en viu, que vam haver d'aturar amb la suspensió de l'estat d'alarma, però tan bon punt s'aixequi la suspensió dels tràmits administratius, la resoldrem de pressa i n'ampliarem la dotació de 800.000 a 1.200.000 euros. L'altra cosa que havíem de fer era treballar perquè els festivals -una vegada aixecat l'estat d'alarma- poguessin mantenir la condició de força major en cas de suspensió o ajornament, i això es va aprovar, crec que va ser el segon o el tercer decret-llei aprovat pel Govern. Això permet que per la via d'una resolució de la Consellera de Cultura aquell festival pugui tenir la consideració de força major una vegada s'hagi aixecat l'estat d'alarma. I la quarta línia és la més complexa: el desconfinament.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=FMDsjr2qT4>

Esteu treballant perquè aquest estiu hi hagi festivals, oi?

Aquest estiu hi haurà festivals de música; alguns perquè ja ho han anunciat, d'altres perquè ja hi estan treballant, i d'altres que decidiran suspendre'ls perquè consideraran que les condicions amb les quals es poden fer o bé no els fa sostenibles, o bé tenen un cartell d'artistes internacionals que tindran dificultats per moure. El Festival de Torroella de Montgrí, el de Peralada, i molts festivals de música clàssica amb artistes internacionals tenen moltes dificultats per refer els cartells, i han decidit que aquest any suspendran. Amb quines condicions es poden fer els festivals? El BOE, que té caràcter normatiu, ja dona una sèrie d'especificitats sota les quals es pot plantejar un festival. És veritat que no arriba a un nivell de concreció gaire alt, però sota el paraigua normatiu del BOE s'ha anunciat el festival Grec, o la revisió del festival Cruïlla XXS amb un número màxim d'assistents, etc.

Aviat es farà públic un paquet de mesures pactades amb els festivals i el PROCICAT de com es poden vehicular les primeres manifestacions de música en viu. Com ho valoreu?

Al PROCICAT, primer els hem explicat la casuística i la varietat enorme de festivals i la singularitat que representen, l'impacte econòmic, els llocs de feina, etc. Cal dir que han entès la urgència i ens han enviat un document de recomanacions que ens permeten aterrar-ho tot bastant. Parlaré de memòria, perquè és un document de treball que no puc compartir fins que no estigui tancat, però ve a dir que potser aquests dos metres seran un metre i mig, que la

preferència és que la gent estigui asseguda, que el públic s'assegui butaca sí butaca no en files juntes sempre que s'asseguin de biaix, que els circuits d'entrada i sortida s'han de dissenyar per tal que la gent no coincideixi, que en la mesura que sigui possible cal proporcionar gel hidroalcohòlic? Mesures que són sota, cavall, rei, i d'altres que són més específiques i que fan referència als artistes: que mantinguin una distància de seguretat mínima d'un metre dalt de l'escenari, la recomanació que no hi hagi més de deu artistes, que els lavabos es desinfectin una vegada cada x temps...

Per tant, a partir de la fase 2 ja hi poden haver festivals, fins a 400 persones? A la fase 3, fins a 800? Però tenim dues incògnites. Què passa amb aquells festivals més immediats, del mes de juny, que és el que estem treballant, com per exemple el Strenes i l'ltaca? I què passa més enllà de la fase 3, en la que diuen la 'nova normalitat'? Què passa per exemple amb el Canet Rock, que se'n va a l'octubre? Què passa amb el Vida, que se'n va al setembre? Què passa amb aquests? És una cosa que hem de treballar. Ara la nostra prioritat amb els festivals és tancar la carpeta de què passa amb els festivals de fase 2 i de fase 3. El PROCICAT ens diu que a dia d'avui passar a la fase 3 és normalitat. Però això ens ho diu ara. I nosaltres els diem que el Vida té 26.000 espectadors, o el Canet Rock 25.000, i ens diuen 'parlem-ne', perquè probablement haurem de mantenir unes mesures de seguretat, de sanitat i distanciament social. Però parlem-ne.

Acabem parlant de les sales? ara mateix totes estan tancades.

El protocol de les sales anava bastant associat, per similitud, al dels teatres, per exemple. Tot i que no fan la mateixa activitat tenien, des d'un punt de vista de desconfinament, similituds. En quinze dies estarem en disposició de tenir tot el pla de desconfinament pel sector de les arts en viu tancat i clarificat.

En paral·lel? anem reivindicant el 2%.

Aquesta reivindicació no només ha estat positiva, sinó que continua sent necessària. De seguida que puguem passar pàgina de tot això, ens hem de tornar a reactivar, precisament per veure com posem un altre cop la música en valor, com fem que la gent li doni el valor que té realment. Com fem que la nostra arrel cultural es traslladi a la música que fem en aquest país, com posem més dones damunt l'escenari, com posem més artistes que cantin en català en els mitjans de comunicació i, de retruc, també en els festivals, com monetitzem les plataformes de *streaming* en directe que acaben d'aparèixer, com blindem el paper que tenen els artistes i les empreses en tota la cadena del valor de la música. Tot això són debats que teníem pendants de fer, que no els hem parat però que els hem ralentit perquè hem centrat els esforços amb la covid. A veure si el 2021 tot això té una traducció més directa en polítiques, i sobretot en recursos.

Transcripció: Rosa E. Massaguer